

אבל רשעם במלת "אפס", שהיא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם שאי אפשר בשום ענין

10. עקידת יצחק במדבר שער עז (פרשת שלח)
ובזה הדבר הגדילו רשע ואשמה רבה שהוציאו עצמם מכלל מרגלים ונכנסו בכלל יועצים.

11. שיחות הרצ"ה במדבר עמוד 150
"ויציאו את דבת הארץ". מה היתה דיבתם על הארץ? "ארץ אוכלת יושביה וכו'. אבל העיקר הוא הפחד וחולשת האמונה. הארץ אינה בשבילנו "כי עז העם", "לא נוכל לעלוך אל העם". דיבת הארץ אינה על עצם הארץ. אין מי שיכחיש שהארץ טובה היא". הארץ טובה היא, אבל אינה בשבילנו, אי אפשר לנו לעלות אליה, "לא הולך לנו".

12. והגדת במדבר עמוד 168
הש"ך העיר, שכאשר באו בני ישראל אל משה בקשו: "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ", ואילו הקב"ה אמר "ויחפרו". ובאר: "יחפרו", היינו יראו ויאבחנו את היתרונות שיש בארץ ישראל על שאר הארצות. אבל הם אמרו "ויחפרו", ופיהם הכשילם. וכשבנו בכיה של חינם כשהמרגלים שבו והמסו את לבם בליל תשעה באב, מני אז היה הכרוז יוצא בכל ערב תשעה באב והכל חפרו לעצמם קברים וישנו בהם, ובבוקר היה הכרוז יוצא: "יבדלו החיים מן המתים" והיו מגלים שנחסרו מהם מעט יותר מחמשה עשר אלף.

13. במדבר פרק יג, ל
(ל) ויהי כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה:
רש"י
עלה נעלה – אפילו נשמם והוא לומר עשו סולמות ועלו עס נלליח בכל דבריו:

14. יחי ראובן במדבר עמוד קעא
אתם בודאי תחשבו שאלו דברי ליצנות, וכי אפשר לעלות לשמים עם סולמות? אכן, כן, אנחנו נעשה את מה שבאפשרותנו לעשות. לעשות סולמות אנחנו יכולים, וזו תהיה השתדלות שלנו, הדרך הטבע שלנו. מעבר לכך, הקב"ה כבר יעלה אותנו לשמים. אנחנו נעשה את חובתנו ומכאן ואלהיך היד ה' תקצר?...

15. מלאכים כבני אדם שמחה רז
כשהמרגלים הוציאו את דבת הארץ, והמסו את לב דור במדבר מלבוא לרשת את הארץ אשר נתן להם ה', היה כלב, היהודי העז, מחזק את העם ואומר: "עלה נעלה וירשנו אתה, כי יכול נוכל לה!" ומשום כך נפלה חברון בחלקו. גם אחרי שכלב ראה בעיניו דור של התנוונות, דור המדבר, בקלקלתם ובנפילתם – "ויכום ויכתום עד החרמה" – לא נפל ברוחו, ואמר: "עודני היום חזק כאשר ביום שלח אותי משה, ככוחי אז וככוחי עתה למלחמה לצאת ולבוא."

16. במדבר פרק יג פסוק כב
ויעלו בני ישראל עד חברון ושם אָזַיְמִן שֵׁשִׁי וְתַלְמִי יִלְדֵי הָעֵזֶק וְזָבְרוֹן שִׁבְעֵי שָׁנִים נִבְּתָה לְפָנֵי צִעֵן מִצְרָיִם:
רש"י
(כב) ויצא עד חברון – כלב לבדו הלך עס ונשחטח על קצבי אבות, שלא יהא ניסת לחזרו להיות צענטס, וכן הוא לומר (דברים א, לו) ולו אתן את הארץ אשר דרך זה, וכתב (שופטים א, כ) ויתנו לכלב את חברון:

17. דעת תורה במדבר עמוד קיז
עד כדי כך היא הסכנה והפחד שלא יהא ניסת להם, שאלמלא הרבות בתפילה, זה כמעט נגד הטבע שלא יהא נכנע להם.

פרשת שלח – סוד ההצלחה - אופטימיות

שליחת המרגלים יוזמה של מי?

1. במדבר פרק יג, א-ב
(א) וידבר ה' אל משה לאמר: (ב) שלחו כף אנשים ויחפרו את ארץ קנען אשר אני נתן ל בני ישראל איש אָוֹד איש אָוֹד לְמִטָּה אֲבִתָּי תִּשְׁלוּוּ כֹל נְשִׂיאֵי קָהָם:

2. דברים פרק א פסוק כב
והתקרבון אלי כלכם ותאמרו וישלחו אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישיבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן:

3. רש"י במדבר פרק יג פסוק ב
שלח כן – לדעתך, אני איני מורה כן, אם תראה שלח, לפי שבאו ישראל ואמרו (דברים א, כב) נשלחה אנשים לפנינו, כמה שנאמר (סס) ותקרבון אלי כלכם וגו', ומשה נמלך בשכינה. אמר אני אמרתי להם שהיא טובה, שנאמר (שמות ג, יז) אלעלה אתכם מעני מצרים וגו', חייהם שאני נתון להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשלו:

4. אור החיים במדבר פרק יג פסוק ב
ורז"ל אמרו (סוטה שם) לדעתך אני איני מצוה וכו', וקשה למה יסכים ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו ויופיע מאמרו על עזת רשעים.

5. דברים פרק א פסוק כג
וייטב בעיני ה' דבר ויאקומו מִכֶּם שְׁנַיִם עֹשֵׂר אַנְשִׁים אִישׁ אָוֹד לְשִׁבְטוֹ:
רמב"ן במדבר פרק יג
ויש כן שאול, אם כן משה עצמו חטא בענין, שנאמר ויטב בעיני הדבר (דברים א, כג).

ניסיון לעורר אופטימיות

6. במדבר פרק יג, ג
(ג) וישלחו אתם משה מִמֹּדֵבָר פָּאָרָן עַל פִּי ה' כֹּלֶם אַנְשִׁים רִאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַבְּוָה:
רש"י
כלם אנשים – כל אנשים שנמקרא לשון חשיבות, ואותה עשה כשרים היו:

7. ספורנו במדבר פרק יג פסוק ד
(ד) ואלה שמותם. כלם חשובים איש על שמו מצד מעלתם. והזכירם לפי זקנתם מפני שהיו אז שנים במעלה בפרט בענין השליחות לא סודר השבטים ולא סודר הדגלים:

8. שיג ושיח חלק ב עמוד 172
אחת המשימות הבסיסיות של כל מנהיג, מראש הממשלה עד ראש משפחה, היא לתת לאנשים תחושת ביטחון: ביטחון עצמי, ביטחון בקבוצה שהם חלק ממנה, ביטחון במשימה עצמה. המנהיג חייב להאמין בעם שהוא מוביל, ולהקרין אליו את האמונה הזו .... הדבר העיקרי במנהיגות איננו המנהיג אלא הדרך שבה הוא גורם לאחרים לבטוח בו

9. במדבר פרק יג, כז-כח
(כו) ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחיתנו וגם זבת זולב ודבש היא וזה פריה: (כז) אפס פי עז העם הישב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילדי הענק ראינו שם:
רמב"ן

(כז) וגם זבת חלב ודבש הוא – בעבור שצוה אותם לראות השמנה היא אם רזה, השיבו לו כי היא שמנה וגם זבת חלב ודבש היא, ועל שאלתו היש בה עץ אם אין, השיבו לו "זוה פריה", כי כן צוה אותם להראותו. והנה בכל זה אמרו אמת והשיבו על מה שנצטוו. והיה להם לאמר שהעם היושב עליה עז והערים בצורות, כי יש להם להשיב אמרי אמת לשולחם, כי כן צוה אותם החזק הוא הרפה במחננים אם במבצרים,

בטלים מעצמן שאין עדות יחיד עומדת לגבי עדות רבים דכתיב (דברים יט) על פי שני עדים יקום דבר לזה לא חשו לדבריו, מה שאין כן כשבאו יחד דברי יהושע וכלב מעתה הורעה עדות המרגלים כי דין ב' עדים כדין מאה עדים (מכות ה ב) ועדות שקולה היא זאת ואין כאן עדות לא של מרגלים ולא של יהושע וכלב וחזר הדין למה שהיה קודם שלוח המרגלים לזה חשו להם ואמרו לרגום אותם:

25. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לה עמוד א
ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים, וכתביב: וכבוד ה' נראה באהל מועד - אמר רבי חייא בר אבא: מלמד, שנמלו אבנים וזרקום כלפי מעלה. (שלא לרגום אותם וקאי נמי לכבוד ה').

דימוי עצמי נמוך

26. במדבר פרק יג פסוק לג
וְשֵׁם רְאִינֹו אֶת הַנְּפִלִים בְּיַד עֲזָקָה בֶן הַנְּפִלִים וְהָיָה בְּעֵינָיו כְּזוֹגְבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

27. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לה עמוד א
אמר רב משרשיא: מרגלים שקרי הוּו, בשלמא ונדי בעינינו כהגבים - לחי, אלא וכן היינו בעיניהם מנא הוּו ידעי? ולא היא, כי הוּו מברי אבילי, תותי ארוי הוּו מברי, וכי הוּויהו, סלקו יתבי באילני, שמעי דקאמרי: קחוינן אינשי דדמו לקמצי באילני (כי כאשר היו האמוריים יושבים לסעות הבראה מרוב המתים שהיו להם תחת ארזים היו יושבים להברות וכאשר ראו המרגלים אותם והיו יראים לעמוד לפניהם, היו עולים המרגלים לגובה הארזים והיו שומעים אותם המרגלים כשהם אומרים זה לזה: ראינו דמויי נמלים באילנות)

28. ממעיניה של תורה במדבר עמוד טז
אם רוחו של אדם נמוכה והוא אפס בעיני עצמו, הריחו מקבל צורה כזו גם בעיני יריבו והלה אכן רומסהו ברגליו. אם "נחי בעינינו כחגבים" הרי ממילא "וכן היינו בעיניהם"

29. שמואל א פרק טו, טו-יז
(טו) וַיֹּאמֶר יְשׂאוּל מִעַמְלֵקִי הַבְּיָאוֹם אֲשֶׁר זָמַל הָעָם עָלַי מִיַּטֵּב הַצֵּאן וְהַבְּקָר לְמַעַן זָבֹוּ לִּי אֶלְקִיךָ וְאֶת הַיּוֹתֵר הַזֹּוֹרְמֵנוּ: ס (טז) וַיֹּאמֶר יְשׂוּוֹאֵל אֶל יְשׂאוּל הָרֶף וְאַנְיָדָה לְךָ אֶת אֲשֶׁר דָּבַר ה' אֵלַי הַכִּילָה וַיֹּאמְרוּ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּבַר: ס (יז) וַיֹּאמֶר יְשׂוּוֹאֵל הֲלוֹא אִם קִטָּן אֶתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ יְשָׁבִי יִשְׂרָאֵל אֶתָּה וַיִּמְשָׁוּךָ ה' לְמִלְחָה עַל יִשְׂרָאֵל: רד"ק

(יז) הלא אם קטן אתה - לפי שאמר לו שאלו אשר חמל העם כלומר העם חמל ולא הוא ולא רצה למנעם אמר לו שמואל הלא אם קטן אתה בעיניך כלומר אף על פי שאתה קטן בעיניך ולא רצית להתגדל על העם ולמנע' הלא ראש שבטי ישראל אתה ולפיכך משחך ה' למלך עליהם להנהיגם על הדרך הישרה ולמנעם מהעביר' ואיך הנחת אותם לעבור על דברי ה' לא עשו הם אלא אתה שהיה בידך למחות ולא מחית נראה כי רצונך וחפצך היה בדבר

30. רמב"ם הלכות אישות פרק טו
וכן צו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי ויהיה לו עליה מורא ותעשה כל מעשיה על פיו ויהיה בעיניה כמו שר או מלך מהלכת בתאות לבו ומרחקת כל שישנא, וזה הוא דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזיווגן, ובדרכים אלו יהיה ישובן נאה ומשובח.

חוסר אופטימיות נובע מחשש לאבד את הקיים

31. לקוטי תורה שלח א
המרגלים היו במדרגה גבוהה מאד ולא רצו להשפיל את עצמם למצוות מעשיות שהוא בבחינת המשכת אור אין סוף ב"ה למטה ואמרו על ארץ ישראל שהיא אוכלת יושביה ... ורצו להיות במדבר דווקא ...

18. שפת אמת במדבר פרשת שלח

עוד פרשנו עלה נעלה וירשנו. כי ארץ ישראל ניתן לבני' בזכות האבות שנשבע השי"ת להם וכדאיתא במד' ודבר אלקינו יקום לעולם ע"ש. לכן אעפ"י שראו המרגלים שאין בכחם לעלות אל העם מ"מ אמרו יהושע וכלב שהעיקר צריכין לתקן עצמנו להיות נמשך אחר מעשה אבות כדאיתא בתנא דב"א לעולם יאמר אדם מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי. ואז וירשנו אותה בדרך ירושה:

19. שמואל א פרק יז, יג-יד

(ג) וַיִּלְכְּוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדֹלִים הַלְכוּ אַחֲרָיו יְשׂאוּל לְמַלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בְּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ בְּמַלְחָמָה אֵלִיָּאב הַכֹּהֵן וּמִשְׁנֵהוּ אַבִּינָדָב וְהַשְּׁלִישִׁי שֵׁמָה: (יד) וַיְדַוֵּד הוּא הַקָּטָן וְשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרָיו שְׁאוּל: ס .... (לב) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יְשׂאוּל אֵל יִפְלֹא לִבִּי אֲדָם עָלָיו עֲבָדְךָ יִלְךָ וְנִלְוֹם עִם הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה: (לג) וַיֹּאמֶר יְשׂאוּל אֶל דָּוִד לֹא תוּכַל לִלְכֹת אֶל הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּוֹם עִמּוֹ כִּי זָעַר אֶתָּה וְהוּא אִישׁ מַלְחָמָה מִנְּעָרָיו: ס (לד) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל יְשׂאוּל רַעְיָה הִיא עֲבָדְךָ לְאָבִיו בַּצֵּאן וְכָא הָאָרִי וְאֶת הַדּוֹב וְנִשְׂאָ שֶׁה מִהַעֲרָר: (לה) וַיִּצְאֵתִי אַחֲרָיו וְהַכַּתִּי וְהַצַּלְתִּי מִפְּיָו וַיָּקָם עָלַי וְהַזְזַקְתִּי בְּזַקְנוֹ וְהַכַּתִּי וְהַמִּיתִי: (לו) גַּם אֶת הָאָרִי גַם הַדּוֹב הִכָּה עֲבָדְךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הָעֵרֶל הַזֶּה כְּאוֹזֵד מִיָּהָם כִּי זֹוֹרֵף מַעֲרַכְתָּ אֶלְקִים זְוִיָּם: ס (לז) וַיֹּאמֶר דָּוִד ה' אֲשֶׁר הַצַּלְתִּי מִיַּד הָאָרִי וּמִיַּד הַדּוֹב הוּא יִצַּלְנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה: ס וַיֹּאמֶר יְשׂאוּל אֶל דָּוִד לָךְ וְהָיָה עִפְרָי:

20. מלבי"ם שמואל א פרק יז פסוק לז

(לז) ויאמר דוד. הוסיף לחזק בטחונו מצד אחר, מצד השגחת ה' על יראיו, אמר שהגם שיהיה כחי חלוש נגד הארי והדוב ונגד הפלשתי, הנה ה' אשר הצילני מהארי והדוב בהשגחתו, הוא יצילני גם עתה דרך נס. לפ"ז תחלה דבר כפי המנהג הטבעי, ופה דבר כפי ההשגחה והנס. ואל זה הסכים שאול כי יבטח בהשגחת ה', לכן אמר לך וה' יהיה עמך:

21. במדבר פרק טו, לז-לח

(לז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לְאָמֹר: (לח) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּפְּיָם בְּגָדֵיהֶם לְדַרְתָּם וְנָתַנוּ עַל צִיצִית הַכִּפָּה פִּתֵּיל תְּכֵלֶת:

22. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מג עמוד ב

תניא, היה ר' מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין? מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד

23. שיג ושיח חלק ב עמוד 174

הנוגדן לפחד, פחד מפני כישלון ופחד מפני הצלחה כאחד, מצוי בקטע האחרון בפרשתנו: מצוות ציצית. התכלת שנצטוונו לשים בפתיל הציצית היא צבע השמים. היא הצבע שאנו רואים בנושאנו את עינינו אל על. כשאנו לומדים להרים את עינינו, אנו מתגברים על פחדינו. מנהיגים נותנים לאנשים ביטחון בלמדם אותם להסתכל כלפי מעלה. איננו כחגבים - כל עוד איננו כחגבים בעינינו...

מעכבי האופטימיות

הנטייה הטבעית של האדם להיות ריאלי....

24. במדבר פרק יד, ו-ז

(ו) וַיְהוֹשִׁעַ בֶּן נֹון וְכָלֵב בֶּן יִפְנֵה מִן הַתַּרְיָם אֶת הָאָרֶץ קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם: (ז) וַיֹּאמְרוּ אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ בָּהּ לְאוֹר אֶתָּה טוֹבָה הָאָרֶץ מֵאֵד מְאֹד: (זז) אִם זֹוֹפִין בְּנֵי ה' וְהַבְּיָא אֶתְנֹו אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנָתַתָּה לָנוּ אָרֶץ אֲשֶׁר הוּא זָבֵת וְזָלָב וְדִבְשִׁי: (ט) אֶף כִּי אֵל תִּמְרָדוּ וְאֶתֶם אֶל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לֹוֹמְנוּ הֵם סָר צַלְמֵם מִעֲלֵיהֶם וְה' אֶתְנֹו אֶל תִּירָאֵם: (י) וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֵדָה לְרָגֹום אֶתֶם בְּאֲבָנִים וְכַבֹּד ה' נִרְאָה בְּאֶהֱל מוֹעֵד אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ אוו החיים

צריך לדעת למה לא נרגשו במאמר ראשון שאמר כלב עלה נעלה וירשנו וגו' נוכל לה, ונראה כי לדברי כלב לא חששו לפי שדבריו

ניסיון לעורר אופטימיות

6-8 - האנשים שנבחרו למשימה החדשה היו "כולם אנשים ראשי בני ישראל". רש"י מבאר שהתואר אנשים הוא לשון חשיבות. יש מחלוקת בפרשנים מה בדיוק היה מעמדם אבל כולם מסכימים שהיו אלו אנשים בעלי מעלה. הספורנו מוסיף עוד נקודה משותפת לכל המרגלים - "שווים במעלה בפרט בעניין השליחות". נסביר את כוונתו. כל מי שמתעסק בקידום פרויקטים יודע שכדי לקדם פרויקט צריך משוגע לדבר. גם בעניין שליחת המרגלים נבחרו אנשים שמשוגעים לדבר, אנשים שאהבת הארץ היתה בנפשם - "שווים במעלה בפרט בעניין השליחות!" מדוע משה בחר דווקא אנשים שחיבת הארץ קרובה לליבם? תשובה לשאלה זו ניתן לקבל מדבריו של הרב זקס. אחת המשימות הבסיסיות של כל מנהיג, מראש הממשלה עד ראש משפחה, היא לתת לאנשים תחושת ביטחון: ביטחון עצמי, ביטחון בקבוצה שהם חלק ממנה, ביטחון במשימה עצמה. המנהיג חייב להאמין בעם שהוא מוביל, ולהקרין אליו את האמונה הזו. הדבר העיקרי במנהיגות איננו המנהיג אלא הדרך שבה הוא גורם לאחרים לבטוח בו. כדי לעורר בעם את חיבת הארץ צריך לשלוח אנשים שחיבת הארץ בוערת בהם, אנשים כאלו ישדרו לעם בטחון מלא בכיבוש הארץ וכיבוש הארץ יבוא מתוך שלמות פנימית של כל העם. על פי הבנה זו ניתן להבין מדוע בקשת שליחת המרגלים הוטבה בעיני משה, משה חיפש דרך לעורר את העם ולהגביר את החשק לכיבוש הארץ, משימת הריגול על ידי אנשים שחיבת הארץ חשובה להם יכולה לתרום רבות להרמת המורל בעם והרמת המורל תחבר את כל העם למשימת הכיבוש, משום כך גם הקב"ה הסכים לשליחות ואולי אפילו ציווה עליה (לא לדעת רש"י).

9-12 - משהו בתוכניות מתפקשש, המרגלים חוזרים ממשימת הריגול, הם אומנם משבחים את הארץ ואומרים שזו ארץ זבת חלב ודבש, הם אפילו מביאים מפריה, אך פתאום הם עושים פרסה ומתחילים לדבר דברים שפחות עושים חשק... - "אפס כי עז העם היושב בארץ". הרמב"ן מבאר שחטא המרגלים לא היה בכך שהם אמרו שהערים שם בצורות ושיש שם ענקים אלא החטא שלהם מתחיל ונגמר במילה "אפס". המילה "אפס" מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם שאי אפשר בשום ענין". בעל עקידת יצחק מחדד את נקודת החטא ומבאר שבמילה "אפס" המרגלים הוציאו עצמם מכלל מרגלים ונכנסו בכלל יועצים. כל מטרת השליחות לא היתה שיחוו דעה אם אפשר או אי אפשר לכבוש את הארץ, מטרת השליחות היתה לספר על הארץ הטובה ולהרים את המורל של העם, להדביק את העם "בנגיף" אהבת הארץ ולעורר אצלו את החשק הגדול לכיבוש הארץ והם עשו בדיוק ההפך, במקום לזרוע תקווה, במקום ליצור אווירה אופטימית, הם גורמים להורדת המורל ויוצרים אווירה פסימית שמשפיעה לרעה על העם כולו וכך מסביר הרב צבי יהודה שדיבת הארץ היתה בעיקר בזריעת פחד וחולשת אמונה. זה לא תפקיד של מנהיגים. מנהיג צריך לזרוע תחושת בטחון ולא תחושת רפיסות. כאשר הרוח של המנהיגים ירודה יש השפעה ישירה על העם כולו. הש"ך על התורה מבאר שהקב"ה ציווה את משה לשלוח מרגלים בלשון של "ויתרו" והכוונה שישלח אנשים שיראו את היתרונות שיש בארץ, אך הם ביקשו לשלוח מרגלים בלשון של "ויחפרו" וחפרו לעצמם קברים. כאשר אדם מדבר יותר מדי, חוקר יותר מדי, שואל יותר מדי אומרים לו "אתה חופר".

אבל יהושע וכלב אמרו טובה הארץ מאד מאד שעל ידי ארץ ישראל שלמטה דוקא, בחינת מצוות מעשיות דוקא יומשך בחינת אור אין סוף ... כי באמת עיקר כוונתו יתברך שיהיה דירה בתחתונים דווקא כמאמר חז"ל 'נתאוה הקב"ה להיות לו דירה התחתונים' ושיהיה נגלה לעין כל בשר ושיהיה הגילוי למטה כמו למעלה ואדרבה ביתר שאת

32. ספר מסילת ישרים פרק יא

יתרה עליה חמדת הכבוד - כי כבר היה אפשר שיכבוש האדם את יצרו על הממון ועל שאר ההנאות, אך הכבוד הוא הדוחק, כי אי אפשר לו לסבול ולראות את עצמו פחות מחבריו, ועל דבר זה נכשלו רבים ונאבדו.... הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דבה על הארץ וגרמו מיתה להם ולכל דורם מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת הארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם.

33. יחי ראובן במדבר עמוד קעג

"הנגיעה", אומר הסטייפלר, מעוותת את ראייתו של האדם! כשאדם נגוע במשהו - הוא רואה את ההפך הגמור מן האמת! מכיון שלמרגלים היתה, כאמור, נגיעה שלא להכנס לארץ ישראל - ראייתם השתבשה לחלוטין, וכך הם יכולים לומר "רע" על דבר שהוא טוב.

סיכום

1-4 - עם ישראל עומד רגע לפני הכניסה לארץ. ציווי אלוקי מעכב את הכניסה בעוד ארבעים יום - "שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל ...". מהפסוקים בפרשתנו נראה שהיוזמה לריגול היתה תכנית אלוקית, אך מהנאמר בספר דברים אנו מקבלים תמונה שונה, לא הקב"ה היוזם אלא עם ישראל - "ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ...". אם כך הם הדברים מדוע בפרשתנו שליחת המרגלים מקבלת תוקף של ציווי אלוקי? רש"י מתרץ שבאמת אין כאן ציווי - "שלח לך לדעתך, אני איני מצווה אותך, אם תרצה שלח. מבחינת הקב"ה לא צריך לשלוח מרגלים, שהרי כבר אמר להם שהארץ טובה, אך כיון שבני ישראל רוצים לשלוח הקב"ה מאפשר, אך יש בכך סכנה גדולה - "חיייהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה" ואכן כך אירע, דור שלם מוצא את מותו במדבר, ארבעים שנה של הליכה במדבר השומם נגזרו על דור המדבר רק משום שהקב"ה אפשר להם לטעות. שואל האו"ח הקדוש, אם שליחת המרגלים זו פעולה כל כך לא רצויה, מדוע הקב"ה מסכים לה ומאפשר אותה, וכי לא נכון יותר לומר לא עם סימן קריאה? האו"ח עונה מה שעונה, אך אנו במהלך השיעור נלך בכיוון שונה.

5 - לפני שנתחיל את המהלך נחזק את השאלה. מדבריו של רש"י נשמע ששליחת המרגלים היתה יוזמה של אנשים חסרי אמונה שלא בטחו בהבטחה האלוקית, אך דבר זה קשה מאד שהרי בפרשת דברים מתבאר שגם משה סמך את ידיו על המהלך, לא רק בדרך אפשר אלא וייטב בעיני הדבר" ואם כן שואל הרמב"ן, למפרע מתברר שמשה עצמו חטא בעצם הרצון לשלוח מרגלים?

עתה למלחמה לצאת ולבוא. מהיכן שאב כלב את הכוח? מהיכן יכול אדם להיות אופטימי גם כאשר בסביבתו שורה אווירת נכאים? תשובה לשאלה זו מוצאים אנו בפרשתנו. כשהמרגלים יצאו למשימת הריגול כלב מתחיל להרגיש שמתפתחת כאן קטסטרופה אמונית, בצעד חריג הוא מחליט לחתוך לחברון להשתטח על קברי אבות – "ויעלו בנגב ויבא עד חברן". רש"י מתקשה מדוע כתוב "ויעלו" לשון רבים ומיד לאחר מכן "ויבא חברון" בלשון יחיד ומתרחש "כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות" ועל מה הוא התפלל והתחנן? "שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם". מאד קשה להיות אופטימי כשמסבך כולם משדרים פסימיות. אומר ר' ירוחם שעד כדי כך היו הסכנה והפחד גדולים מכך שיהא ניסת להם, שאילו לא היה מרבה בתפילה אפשר שהיה נכנע להם. אומר ה'שפת אמת' שההשתטחות על קברי אבות היא זו שגרמה לכלב ויהושע להתמלא בכוחם של האבות וללכת נגד הזרם. אברהם יצחק ויעקב היו אנשים אופטימיים בכל מצב, גם כאשר הסביבה שידרה פסימיות הם ידעו ליישר את המבט קדימה ולצעוד בראש מורם. זו היתה מעלתם של יהושע וכלב!!

19-20 – אצל דוד המלך אנו רואים את אותה תופעה. בשעה ששאלו וישראל עומדים לפני גלית ושומעים איך גלית מחרף ומגדף, דוד רועה את הצאן. הכתוב מציין שלושת אחיו הגדולים של דוד הלכו עם שאול ודוד הקטן. כעבור זמן דוד מגיע למקום המערכה ונחשף למתרחש. לאחר ברור קצר אומר דוד לשאול – "אל יפול לב אדם עליו עבדך ילך ונלחם עם הפלשתי הזה". דוד מרגיש את הרוח הנפולה, דוד מרגיש את הפסימיות השוררת באוויר, אבל הוא לא נדבק בה, להפך, דווקא האווירה הזו מכניסה בו רוח גבורה. שאול מסתכל על דוד ומבין שזה לא ריאלי ואומר: "לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה להילחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנעוריו". דוד לא מתייאש וממשיך לשדר אופטימיות שבסוף כובשת גם את שאול. דוד מספר על האריה והדוב שנתקל בהם בדרך והביס אותם. מצד האמת שאול היה צריך לחשוב שדוד מבלבל את המוח, מי יאמין לסיפור של נער שטוען שהוא ניצח דוב ואריה בדרך, אבל כך דרכם של האופטימיים, כך האופטימיים כובשים את הסובבים אותם, שכשהם מדברים, פתאום הלא הגיוני הופך להיות הגיוני. דוד חותם את השיחה במשפט "ויאמר דוד ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה", שאול משתכנע ומשיב: "לך וה' יהיה עמך". המלבי"ם מברר שדוד הצליח לשכנע את שאול לא משום שהוא הסביר לו את תכסיסי המלחמה אותם הוא עומד לעשות, אלא פשוט אמר לשאול שההיגיון לא משחק כאן, מה שמשחק זה כמה אנו מאמינים ובוטחים בה', הרי ה' כל יכול וגם הלא הגיוני יכול להפוך להגיוני. אנשים אופטימיים, אנשים שמקדמים דברים, אנשים פושרים בדר"כ הם אנשים שחושבים מחוץ לקופסה, הם אנשים שמחפשים היגיון, אבל הם לא משועבדים להיגיון, הם מוכנים לקחת ריזיקה ולהסתכן. בהמשך השיעור נראה איפה עובר הגבול בין הפקרות לבין לקחת ריזיקה.

21-23 – אחת הפרשות הסמוכות לפרשת המרגלים היא פרשת ציצית - דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדירתם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת". בגמרא שאל ר' מאיר: "מה נשתנה תכלת מכל מיני ציבעונין? מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד". אומר הרב זקס שפרשת ציצית היא הנוגדן לפחד. התכלת שנצטוו לשים בפתיל הציצית היא צבע השמים. היא הצבע שאנו רואים בנושאנו את עינינו אל על.

חפירה הוא ביטוי של אחד שמחטט, שלא משאיר אבן אחת במקומה, הפוך והפוך בה, בדר"כ כשחופרים נחשפים גם לדברים החיוביים, אך גם לדברים השליליים, לעומת הגישה של "ויתרו" שם אתה בא במגמה ברורה לראות רק את היתרונות. שליחת המרגלים לא באה כדי לבדוק אם ניתן או לא ניתן להיכנס לארץ, אם הקב"ה אמר שנכנסים אז נכנסים גם כשזה לא מסתדר בשכל, מטרת שליחת המרגלים היתה להתמקד רק בדברים הטובים כדי לעורר את רוח העם, כדי ליצור אווירה אופטימית, כדי ליצור תקווה גדולה. במשימה זו המרגלים נכשלו!!

13-14 - לעומת המרגלים החוטאים, אצל יהושע וכלב אנו רואים רוח אחרת - "ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". האמירה של כלב היא אמירה מאד ברורה, אמירה שלא מחפשת איך להסתדר עם מה שאנו רואים לפנינו. כלב מבין שאם הקב"ה ציווה לכבוש את הארץ, אז זה מה שנכון לעשות, איך זה יסתדר ואיך זה יתנהל זה כבר לא עניין שלנו, הקב"ה יסדר את העניינים. רש"י על המילים "עלה נעלה" מפרש "אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו". אומר בעל ה'יחי ראובן' שדברי רש"י אינם דברי ליצנות, אלא יש בהם מסר עמוק, אנחנו צריכים לעשות מה שבאפשרותנו לעשות, זו תהיה ההשתדלות שלנו, הדרך 'הטבע שלנו'. אנו יכולים לעשות סולמות מעבר לכך, הקב"ה כבר יעלה אותנו לשמים. שמעתי סיפור נפלא על אשה ענייה שבתה חלתה והיתה זקוקה לראות רופא. למרות שלאמא לא היה כסף לקנות תרופה, היא אמרה לרופא אני יכולה ללכת, ומה שאני יכולה אני עושה. הלכו לרופא והרופא הביא להם מרשם. אמרה האמא: כסף לקנות את התרופה אין לי, אבל ללכת לבית מרקחת אני יכולה. הלכו האם והבת לבית מרקחת ונעמדו בתור, פתאום נכנסה אשה עם כדורי אנטיביוטיקה ואמרה לרוקח שהרופא שינה את הכדורים והיא מבקשת להחליף את הכדורים בכדורים אחרים, הרוקח ענה שעל פי חוק אין לו אפשרות לקבל את הכדורים בחזרה וכל שנתר לה הוא להשליך את הכדורים לפח התרופות. האשה הענייה ניגשה לפח, הוציאה משם את התרופה ושאלה את הרוקח האם התרופה שכתובה לה במרשם זו התרופה שהאשה זרקה. הרוקח ענה לה שהיא ברת מזל וזו אכן התרופה. ננסה לחשוב כיצד האשה הענייה היתה יכולה להגיב, היא היתה יכולה להתמסכן ולבכות על מר גולה, אך היא בחרה להיות אופטימית, היא בחרה לעשות מה שהיא יכולה ובזכות האופטימיות הזו השיגה את מבוקשה. בכונה ספרתי את הסיפור הזה כדי להראות לנו שאופטימיות היא לא רק בנושאים ציבוריים גדולים, אלא גם בחיי היומיום שלנו ואולי בעיקר. זו היתה המטרה של משה בשליחת המרגלים, ליצור אווירה של אופטימיות, משום כך גם הקב"ה הסכים לשליחת המרגלים, כדי ליצור אווירה אופטימית, אך המרגלים ברשותם בחרו ליצור אווירה פסימית שהשאירה את דור המדבר במדבר במשך ארבעים שנה....

15-18 - בספר 'מלאכים כבני אדם' של שמחה רז מובאים דבריו של הרב זצ"ל אחרי מאורעות תרפ"ט. האווירה היתה אווירת נכאים והרב נשא דברים כדי לרומם את הרוח. הרב התמקד בדמות של כלב בן יופנה שחברון נפלה בחלקו. לאורך כל הדרך כלב היה אופטימי, גם במעשה המרגלים וגם לאחר המעפילים כלב היה עם הפנים קדימה ואמר "ככוחי אז וככוחי

זולתנו מן האומות או לשממה". אך מיד צפה ועולה השאלה: "מה נעשה עם שני מיליון ערבים? והתשובה שזו כבר בעיה של ריבוננו של עולם, אנחנו צריכים לעשות את שלנו והקב"ה יעשה את שלו. גם לפני מלחמת ששת הימים זה לא היה נראה יראלי, אבל כיון שהגענו לנקודת קצה של להיות או לחדול הלכנו על כל הקופה וכל מאזן הכוחות השתנה מן הקצה אל הקצה. בחשיבה ריאלית זה לא היה קורה. יש מצבים שבהם צריך לזרוק את השכל ולעשות מה שצריך, במקרים האלו השכל הוא החוצץ ביננו לבין הסיוע מהקב"ה. לא סתם המלחמה האחרונה של משה לפני הכניסה לארץ הייתה במלך חשבון, משום שבכיבוש הארץ לא עושים חשבונות!!!

אומנם יש פריצות דרך שאינם שייכים לציוויים אלוקים, כאן הגדרים קצת משתנים. אדם צריך לפעול בצורה יותר מושכלת, אומנם עליו לדעת שאם הוא ינסה לסגור את כל הפינות פעמים רבות הוא יישאר תקוע. המעלה של הפרפקציוניסטים שהם עושים דברים בצורה מושלמת, אבל הבעיה שלהם שהם פעמים רבות אנשים לא פורצי דרך, עד שהם לא יראו איך הכל מסתדר להם בראש הם לא ייצאו לדרך. צריך איזונים, אי אפשר לנהוג בהפקרות וגם אי אפשר לסגור את כל הפינות. יש דברים שמתבררים תוך כדי תנועה, נכון לעשות שיקול של סיכוי מול סיכון ואם הסיכוי להצליח גבוה מהסיכון להיכשל, למרות שהוא קיים צריך ללכת על זה. ההסתכלות הזו מאד עוזרת להתקדם בחיים.

דימוי עצמי נמוך

26-28 – אחד מהתיאורים שזורעים פחד אצל עם ישראל הוא המשל שהמרגלים בוחרים בו כדי לתאר את יחס הממדים בינם לבין הענקים – "ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם". בגמרא אמר רב משרשיא שהמרגלים היו שקרנים, מילא אמרו "ונהי בעינינו כחגבים", אם זאת ההרגשה שלהם לא נתווכח איתם, אבל מניין להם ש"וכן היינו בעיניהם"? בגמרא מתרצים שבשעה שהמרגלים יצאו לשליחות הקב"ה עשה נס שרבים מבני הענקים ימותו כדי שיהיו עסוקים בקבורה וכך המרגלים לא ייחשפו. לאחר ההלוויות הענקים היו עושים סעודות הבראה והמרגלים, כדי לא להיחשף היו מטפסים על עצים והיו שומעים את הענקים אומרים זה לזה ראינו דמויי נמלים באילנות. מצאתי תירוץ נוסף שמתחבר למהלך שלנו בספר 'מעיינה של תורה'. אם רוחו של אדם נמוכה והוא אפס בעיני עצמו, הריהו מקבל צורה כזו גם בעיני יריבו. אם "נהי בעינינו כחגבים" הרי ממילא "וכן היינו בעיניהם". יש כאן מוסר אדיר!! אם אדם לא מעריך את עצמו גם אחרים לא יעריכו אותו וכשאדם מרגיש לא מוערך הן בעיני עצמו והן בעיני אחרים קשה לו מאד להתקדם בחיים. כדי שאדם יהיה מוערך בראש ובראשונה הוא צריך להעריך את עצמו. אין כאן גאווה!! גאווה זו מציאות שאדם מייחס לעצמו דברים שלא קיימים בו, הערכה זה הכרה של האדם בתכונות שהקב"ה טמן בו. בחוסר הערכה עצמית יש מעין בעיטה בריבוננו של עולם, הקב"ה טמן בכל אחד מאתנו תכונות כדי שנשתמש בהם בצורה אופטימלית ואדם עם דימוי עצמי נמוך מדכא את הכוחות שהקב"ה טמן בו.

29- שאול נלחם בעמלק, הציווי היה למחות את זכר עמלק מתחילה ועד סוף, אפילו בהמות, אך שאול משום מה לא ממלא את הציווי וחומל על הצאן. שמואל מגיע ומוכיח את שאול ושואל מתרץ את מעשיו "אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח לה' אלוקיך..." הרד"ק מבאר ששאול אומר לשמואל שהוא מבחינתו היה ממלא את הציווי האלוקי במלואו, אך כיון שהעם חמל לא רצה למונעם.

כשאנו לומדים להרים את עינינו, אנו מתגברים על פחדינו. גם כפרטים וגם כמנהיגים, כדי להצליח אנו צריכים להביט כלפי מעלה, לשאוף גבוה להאמין שנצליח ולצאת לדרך.

הנטייה של האדם להיות ריאלי

ניגע בכמה סיבות שגורמים לאדם לא להביט למעלה.

24-25 – לאחר שעשרת המרגלים מסיימים את הנאום שלהם ומפילים את רוחם של ישראל, קמים יהושע וכלב ומנסים להפוך את הקערה על פיה - "אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש, אך בה' אל תמרדו ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם סר צלם מעליהם וה' איתנו אל תיראם". עם ישראל לא רק שלא מקבל את הדברים אלא עוד מבקש לרגום באבנים את יהושע וכלב - "ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים וכבוד ה' נראה באהל מועד אל כל בני ישראל". האו"ח הקדוש שואל מדוע רק עכשיו מגיבים ישראל כפי שמגיבים, הרי כלב כבר אמר "עלה נעלה וירשנו אותה" ושם לא ביקשו לרגום אותו באבנים? אלא שבפעם הראשונה היה זה רק כלב והיה בבחינת עד אחד ואין עדות של עד אחד עומדת מול עדות של רבים כפי שנאמר "על פי שנים עדים יקום דבר", מה שאין כן בפעם הזו יהושע יצטרף לכלב והרי הם שני עדים ודין ב' עדים כדין מאה עדים וחרז הדין למה שהיה קודם שילוח המרגלים. נעצור כאן ונשאל, אם עדותם של יהושע וכלב הייתה שקולה לעדותם של שאר המרגלים מדוע נטו ישראל לעדות של שאר המרגלים ולא לעדות של יהושע וכלב? התשובה היא שהנטייה של האדם להיות ריאלי. פעמים רבות כאשר אנו בוחנים את המציאות רק על פי הנתונים היבשים אנו חוששים לפרוץ קדימה, יש אלף ואחד חששות שתוקעים אותנו ומונעים מאתנו להתקדם.

כאשר אדם מפחד לפרוץ קדימה, או להתחיל משהו חדש עליו לעצום את העיניים ולדמיין איך המציאות תראה ללא הקשיים ואת הדמיון הזה עליו להפוך למציאות. צריך לחלק את האופטימיות לשתיים. 1. ציוויים אלוקיים. 2. רצונות פרטיים. בציוויים אלוקיים צריך לפרוץ קדימה, פעמים גם לא בצורה מושכלת. להכנס לארץ ולהילחם בשבעה עממים זה נראה חסר סיכוי, אבל כאשר מכניסים את הקב"ה בתמונה זה כבר פשוט מאד. יהושע וכלב לא טוענים טיעונים הגיוניים אלא רק טיעון אחד עיקרי "וה' איתנו אל תראו". הרצון לרגום את יהושע וכלב באבנים לא היה מופנה רק כלפי יהושע וכלב אלא גם כלפי הקב"ה כמובא בגמרא על הנאמר "וכבוד ה' נראה באהל מועד - אמר רבי חייא בר אבא: מלמד שנטלו אבנים וזרקו כלפי מעלה. אדם שבציוויים אלוקיים מפחד לקפוץ למים הוא כביכול זורק אבנים על ריבוננו של עולם, אנחנו לא צריכים שהכל יסתדר לנו בשכל, צריך להשאיר "קצת" מקום גם לריבוננו של עולם. יש אנשים שמפחדים מחתונה כי הם לא יודעים מה מחכה להם. כדי לקיים את הציוויים האלוקיים צריך להתחון, לפעמים יש חששות אמיתיים אבל ברוב הפעמים החששות הם דמיונות הנובעות מחוסר אמונה וחוסר אופטימיות.

בימים אלו שוב עולה וצף הדיון על מסירת שטחים. יש כאלו האומרים אין ברירה, אתה חייב למצוא פתרון לשני מיליון ערבים. והפתרון היחיד הוא הסכם שיביא לשתי מדינות ומשמעות הדבר שנהיה חייבים למסור שטחים, אך אנו אומרים שזה לא דיון, הקב"ה ציווה אותנו לרשת את הארץ וכדברי הרמב"ן "שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הא-ל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד

חוסר אופטימיות נובע מחשש לאבד את הקיים

31-33 – מצאנו שני פירושים הפוכים המסבירים מה היה המניע של המרגלים לא להיכנס לארץ. הרבי מליבוויץ' אמר פירוש מחודש. המרגלים היו במדרגה גבוהה מאד, הכניסה לארץ הייתה דורשת מהם להתעסק עם מצוות מעשיות וחששו שמא החיבור לארציות יוריד אותם ממדרגתם, משום כך פתחו סלידה מארץ ישראל עד שאמרו עליה "ארץ אוכלת יושביה". המסילת ישרים לעומת זאת סובר שהמרגלים ידעו שלאחר הכניסה לארץ הם יאבדו את הכסא, כל שרשרת ההנהגה תשתנה והם יצטרכו לפנות את מקומם ומשום כך דיברו גנאי על הארץ כדי להישאר במדבר ולשמור על מקומם. בין אם נאמר כך ובין אם נאמר כך המכנה המשותף שפעמים רבות לאדם יש נגיעה ומשום כך הוא לא פורץ קדימה. אדם חושש שהפריצה קדימה תגרום לו לאבד את הקיים. חשוב להדגיש שפעמים רבות התופעה הזו אינה במודע אלא בתת מודע. הסטייפלר היה אומר שהנגיעה מעוותת את ראייתו של האדם כשאדם נגוע במשהו – הוא רואה את ההפך הגמור מן האמת! נביא כמה דוגמאות מהחיים. בחור לא מצליח להתחתן, מחפש מחפש, אבל לא מצליח למצוא, יכול להיות הרבה סיבות, אך יש סיבה נפוצה והיא החשש לאבד את החופש, החשש להיות כבול ומשועבד לחיי משפחה. זה נכון, חיי משפחה הם שיעבוד, אבל השיעבוד הזה מביא הרבה שמחה בחיים, השיעבוד הזה הוא רצון ה' יתברך!!

אדם מפחד להיכשל - יש אנשים שחווית הכישלון מפחידה אותם, הם חוששים מאד איך הם יצטיירו בחברה ופעמים רבות הם מעדיפים לא לנסות כדי לא להיכשל. חוויית הכישלון יותר חזקה מחוויית ההצלחה.

חברים יקרים!

ריבוננו של עולם ומשה רבינו רוצים לשלוח מרגלים כדי להרים את המורל, כדי להדביק את כל העם באהבת הארץ. משום כך הם בוחרים אנשים שאהבת הארץ בוערת בהם. המרגלים כוונה אחרת הייתה להם, הם באו לבדוק האם נכון לכבוש את הארץ. רק כלב ויהושע דיברו דיבורים אופטימיים, אך העם כבר היה שבויה בחוות הדעת המקולקלת של שאר המרגלים. אופטימיות זה דבר מדבק, אופטימיות עוזרת לאדם להתקדם בחיים, לפרוץ קדימה ולסחוף אנשים אחרים אחריו. יש כמה מעכבים עיקריים: 1. ריאליות - פעמים אופטימיים מצטיירים כאנשים לא ריאליים, אנשים שהולכים על מהלכים שבהתבוננות ראשונה נראים הזויים, אך לאחר זמן מתגלים כדבר נכון. ריאליות זה דבר טוב, אבל גם לריאליות צריך גבולות, אם נחכה שהכל יהיה ברור לעולם לא נוכל להתקדם, בחיים צריך לקחת סיכונים ורק כך מתקדמים.

2. דימוי עצמי נמוך - כדי להיות אופטימי ולהתקדם האדם צריך להאמין בעצמו, אדם שלא מאמין בעצמו לעולם לא יפרוץ קדימה אלא ימשיך להתבוסס בתוך התסכולים של עצמו.

3. נגיעות - פעמים לאדם יש דברים שהוא חושש לאבד. האדם חושש שבפריצה קדימה הוא עלול לאבד את הקיים ומשום כך הוא מעדיף להיות בבחינת "שב ואל תעשה" ומשלה את עצמו שעדיף ציפור אחת ביד מאשר שתיים על העץ....

יהושע וכלב לא היו ריאליים, היו בעלי דימוי עצמי גבוה, לא חששו לומר את מה שהם חושבים ושמו את כל הנגיעות בצד, משום כך הם היחידים מאותו דור שזכו להיכנס לארץ. שבת שלום ומבורך!!!

על תשובה זו עונה שמואל לשאול "הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה" ומבאר הרד"ק ששמואל אומר לשאול, הלא נבחרת להנהיג את עם ישראל ולא להיות מונהג, המנהיג קובע את הטון, מנהיג שמתאים את עצמו לחולשות של העם אינו מנהיג ראוי. התוכחה של שמואל לשאול שהוא קטן בעיני עצמו!!! אסור לאדם להיות קטן בעיני עצמו!!! אדם שהוא קטן בעיני עצמו לא יכול להיות פורץ דרך וההתקדמות שלו בחיים היא מינורית אם בכלל.

30 – כל גבר נשוי יש בו בחינה של הנהגה וכפי שכותב הרמב"ם " וכן צוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדי ... ויהיה בעיניה כמו שר או מלך ... וזה הוא דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזיווג, ובדרכים אלו יהיה ישובן נאה ומשובח". מחמת חשיבות הנושא נרחיב בביאור דברי הרמב"ם. אשה בתכונתה מחפשת משענת, אומנם יש נשים שכל היום מחפשות למלוך אך הם טועות ומטעות, הדרך הנכונה היא הדרך שכותב הרמב"ם. לזוגיות טובה ניתן להגיע רק כאשר כל אחד מכיר את מקומו ואת תפקידו. איני רוצה להתמקד בתפקיד האשה אלא דווקא בתפקיד הבעל. כדי שאשה תתייחס לבעלה כמלך הבעל צריך להיות מספיק חזק ומספיק מנהיג, כמובן ביחס לאשתו. יש תופעה מאד עגומה שמעכירה את האווירה בבית, תופעה שבעל מפחד מאשתו, כל הזמן הולך על קצות האצבעות כדי לא לעורר את חמתה. בעל שמפחד מאשתו הוא בעל מונהג ולא בעל מנהיג, פחד מאשה יכול לבוא לידי ביטוי במסכנות אך גם בעקשנות, יש בעלים שלא מצליחים לבסס את מעמדם בבית בצורה נכונה וכדי להראות לאשה שהם שווים משהו הם מתעקשים על שטויות. האשה רוצה לנסוע שבת להורים והבעל יעמוד כחומה בצורה ויאמר לא!! זו סתם טיפשות שנובעת מחולשה. בעל מנהיג הוא בעל שיוצר אווירת בטחון בבית, בטחון רוחני, בטחון כלכלי, בטחון חברתי וכו'. אשה שמפחדת לבקש מבעלה לנסוע להורים משום שהיא חוששת מהתגובה, אינה אשה מובלת אלא אשה כנועה, וודאי שלא לשם אנו חותרים. אישה צריכה להרגיש בנוח לבקש מבעלה דברים, משום שהיא יודעת שהוא יתייחס לבקשה בצורה רצינית ומכבדת והוא יעשה הכל כדי שהדברים יסתדרו לשביעות רצונה, כמובן שיש פעמים שהאישה יכולה לספוג גם את הלא, אבל ה"לא" לא יבוא מעקשנות ילדותית אלא ממקום אמיתי ונכח. אשה שגדלה ליד בעל מתמסכן, או בעל עקשן או ל"ע בעל אלים מאד תתקשה לראות את בעלה כמלך. עיקר העבודה היא אצלנו הגברים להיות גברים אמיתיים ולהשרות אווירת בטחון. לצערי זו בעיה מאד נפוצה, יש לכך הרבה סיבות, אחת הסיבות היא שכיום האשה היא פחות תלותית, אם פעם כמעט כל גבר היה משענת לפחות במובן הכלכלי היום גבר צריך להיות משענת במובן המידתי והרוחני וזה כבר קשה הרבה יותר, ככל שהאשה פחות תלותית הגברים צריכים להתאמץ יותר "להוכיח" את גבריותם. זו משימה לא קלה, אבל בשביל זוגיות טובה חייבים לעבוד עליה ולחזק את הנקודה הזו. איני מתכוון שהבעלים יבואו לנשים שלהם ויאמרו להן: "את צריכה לראות אותי כמלך". כל מה שאני מתכוון לומר הוא שאנחנו הגברים נתנהל כמו גברים אמיתיים וממילא האשה תסתכל על בעלה כמשענת. התלות הזו טובה לאשה, היא מחפשת אותה!! השלב הראשון בעבודה הוא דימוי עצמי. כדי שהאשה תעריך את בעלה הבעל חייב להעריך את עצמו, בעל שמסתכל על עצמו כחגב גם אשתו תתייחס אליו כחגב וזה יהיה מאד לא נעים....

